

MAKROEKONOMSKI RAČUNI I MODELI

1

VJEŽBE

MILENA LIPOVINA-BOZOVIC

Analiza potrošnje BDP-a

2

Potrošnja BDP-a:

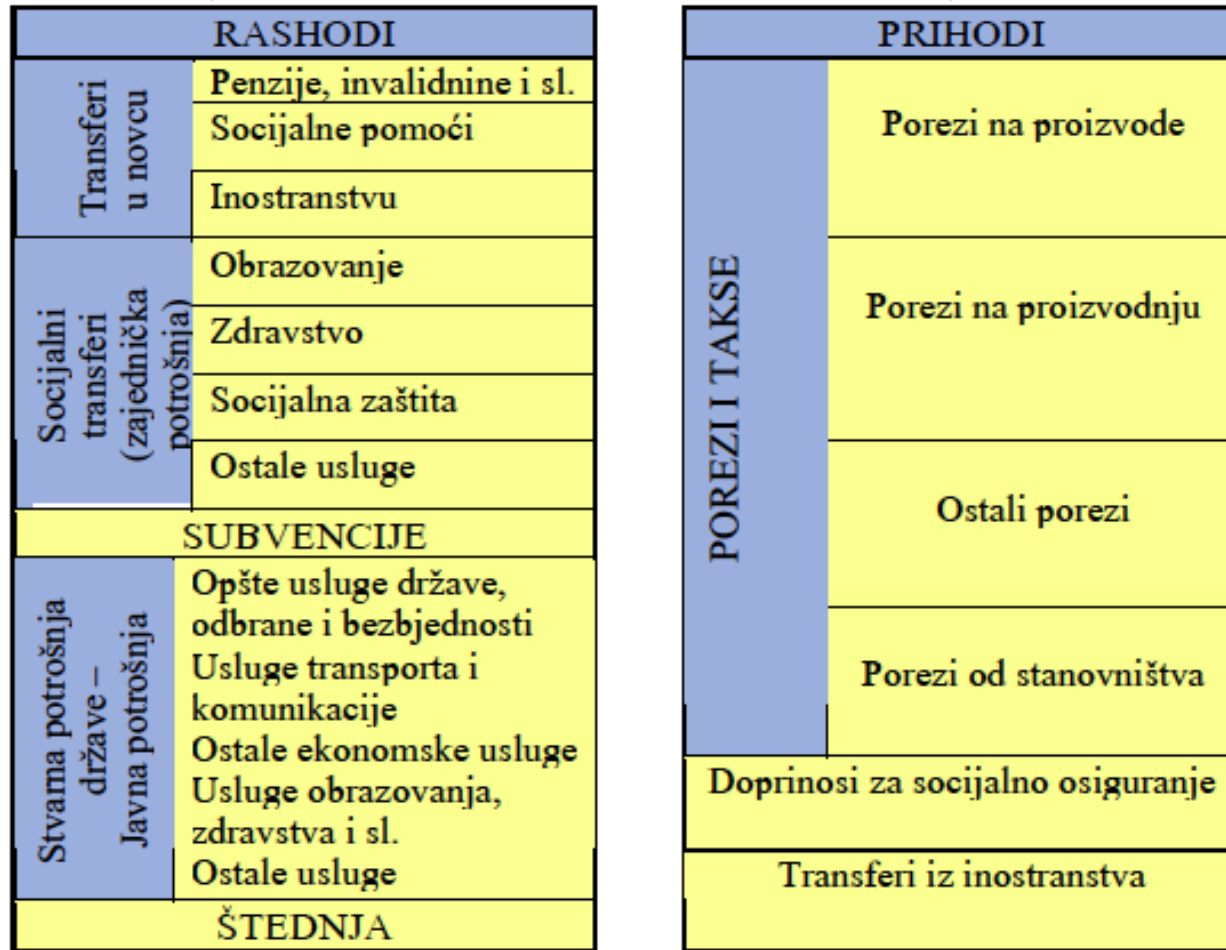
- Lična potrošnja
- Kolektivna potrošnja
- Investicijska potrošnja
- Potrošnja dobara i usluga iz razmjene sa inostranstvom

Da se prisjetimo...

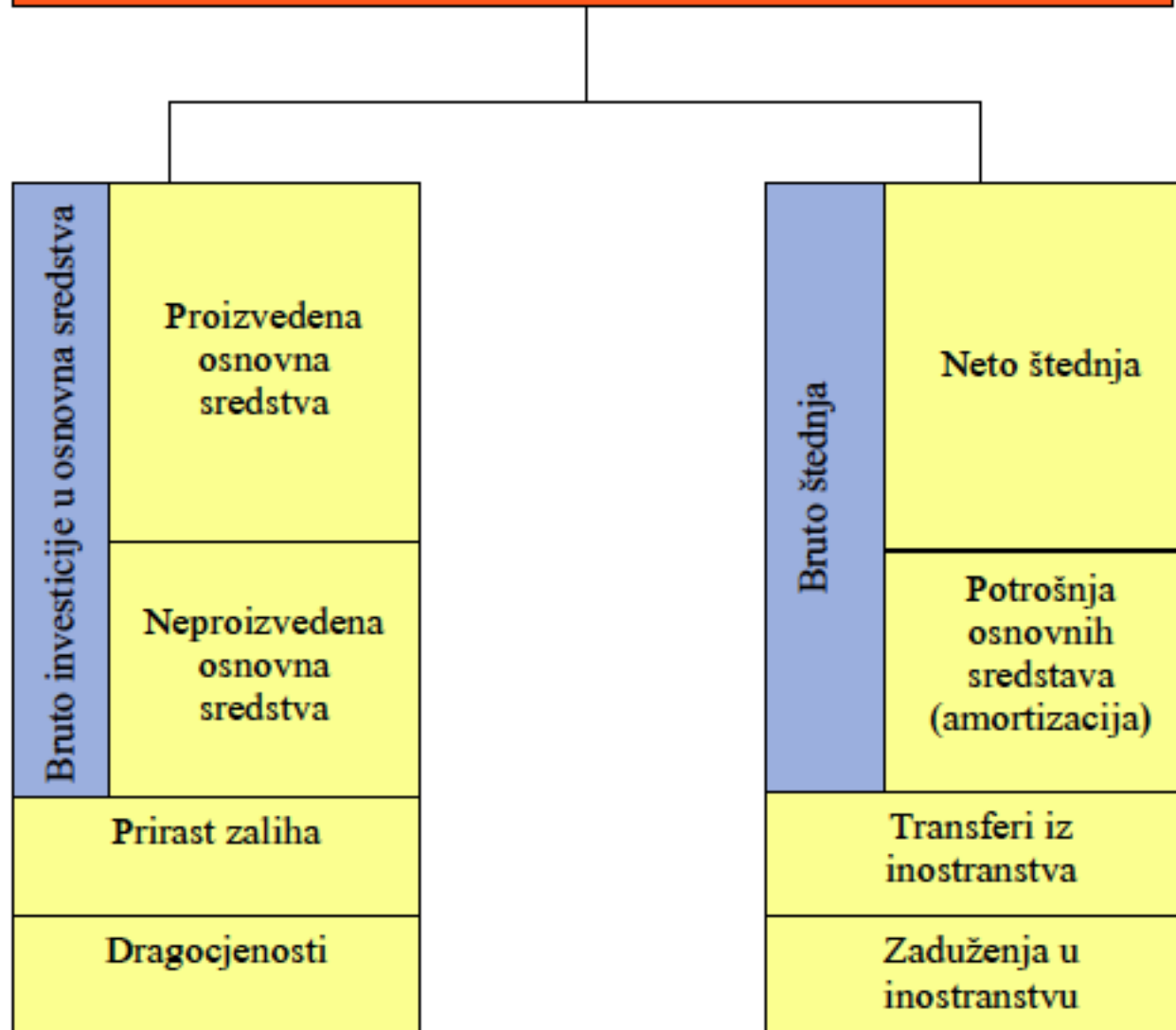
Prihodi i rashodi stanovništva

RASHODI		PRIHODI																															
Porezi i doprinosi	Porezi Doprinosi Takse Ostalo	Prihodi od rada	Prihodi u novcu Prihodi u naturi																														
Transferi	Pokloni Premije osiguranja Inostranstvu	Prihodi od svojine	Kamate Dividende Renta Odštete od osiguranja Iz inostranstva																														
Stvarna potrošnja domaćinstava	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;">Lična potrošnja u novcu i naturi</td> <td style="background-color: #ffffcc;">Hrana, obuća, duvan</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Namještaj</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Stanovanje</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Saobraćaj</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Obrazovanje</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Zdravstvo</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Ostale usluge</td> </tr> </table>	Lična potrošnja u novcu i naturi	Hrana, obuća, duvan		Namještaj		Stanovanje		Saobraćaj		Obrazovanje		Zdravstvo		Ostale usluge	Socijalni transferi	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;">U novcu</td> <td style="background-color: #ffffcc;">Penzije i invalidnine</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Socijalne pomoći</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Iz inostranstva</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Ostali</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;">U naturi</td> <td style="background-color: #ffffcc;">Obrazovanje</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Zdravstvo</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Socijalna zaštita</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #a0c0ff; text-align: center; vertical-align: middle;"></td> <td style="background-color: #ffffcc;">Ostalo</td> </tr> </table>	U novcu	Penzije i invalidnine		Socijalne pomoći		Iz inostranstva		Ostali	U naturi	Obrazovanje		Zdravstvo		Socijalna zaštita		Ostalo
Lična potrošnja u novcu i naturi	Hrana, obuća, duvan																																
	Namještaj																																
	Stanovanje																																
	Saobraćaj																																
	Obrazovanje																																
	Zdravstvo																																
	Ostale usluge																																
U novcu	Penzije i invalidnine																																
	Socijalne pomoći																																
	Iz inostranstva																																
	Ostali																																
U naturi	Obrazovanje																																
	Zdravstvo																																
	Socijalna zaštita																																
	Ostalo																																
Kolektivna zajednička potrošnja	Obrazovanje Zdravstvo Socijalna zaštita Ostale usluge																																
ŠTEDNJA																																	

Prihodi i rashodi za kolektivnu potrošnju

Investicije i način njihovog finansiranja

Prihodi i rashodi iz odnosa sa inostranstvom

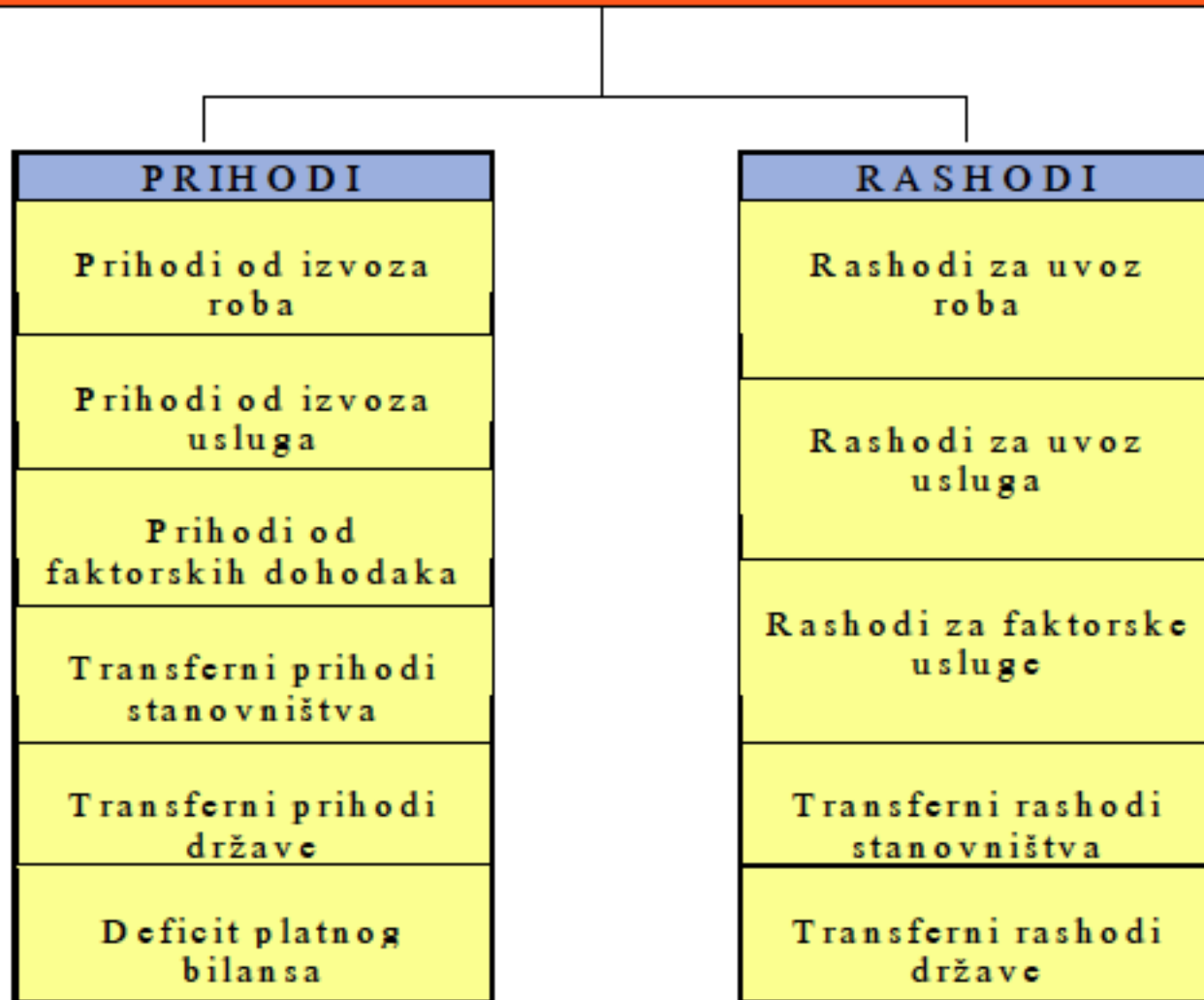
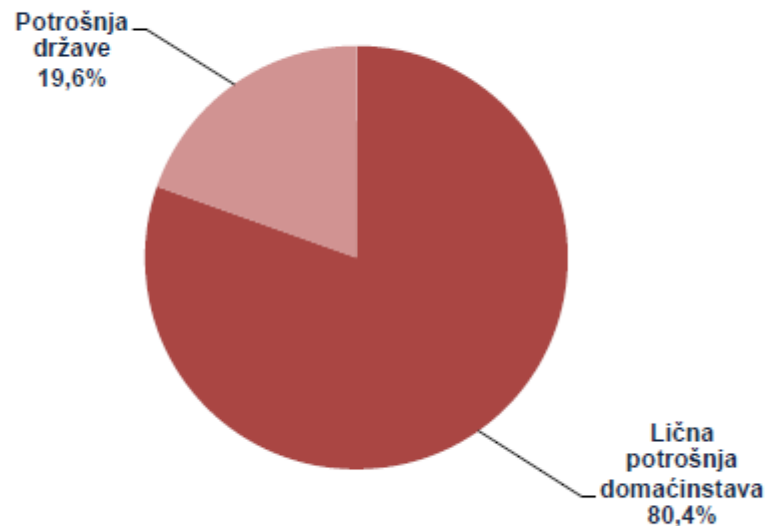
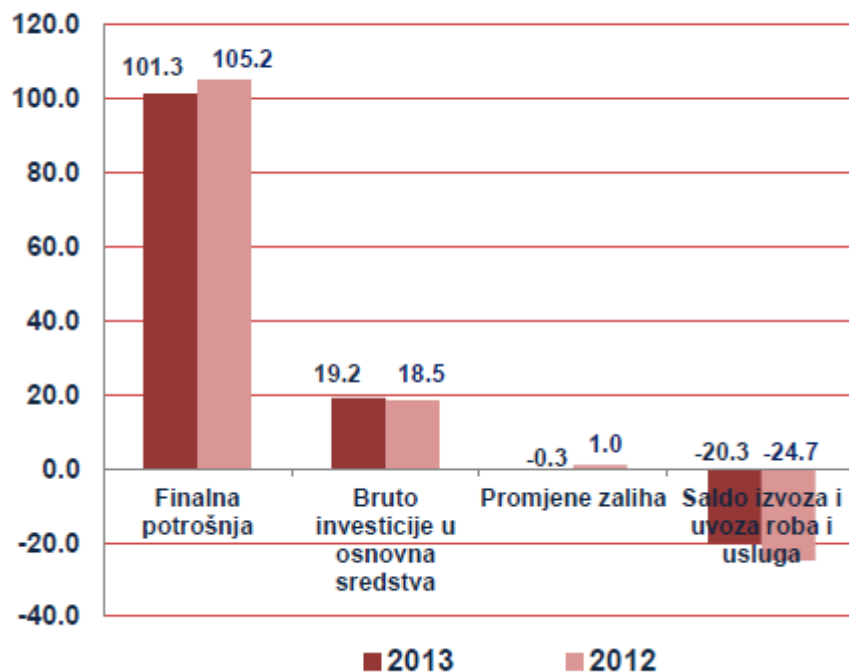

Tabela 8. BDP po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2010 - 2014. god.

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)				
		2010	2011	2012	2013	2014
1= (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	3 247 643	3 350 720	3 303 500	3 378 615	3 444 741
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	2 557 204	2 663 066	2 632 370	2 723 708	2 774 846
1.2= (a+b)	Potrošnja države	690 439	687 654	671 130	654 907	669 895
a)	<i>individualna</i>	304 733	303 103	307 320	309 459	317 442
b)	<i>kolektivna</i>	385 706	384 551	363 810	345 448	352 453
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	676 341	636 990	628 352	678 100	657 123
3	Promjene zaliha	3 989	-5 945	26 576	-18 839	42 117
4= (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-802 883	-716 984	-776 951	-675 395	-686 059
4.1= (a+b)	Izvoz roba i usluga	1 157 671	1 382 597	1 389 430	1 390 129	1 388 138
a)	<i>izvoz roba</i>	356 626	476 547	391 861	395 712	357 496
b)	<i>izvoz usluga</i>	801 045	906 050	997 569	994 418	1 030 642
4.2= (a+b)	Uvoz roba i usluga	1 960 554	2 099 581	2 166 381	2 065 524	2 074 197
a)	<i>uvoz roba</i>	1 623 791	1 782 793	1 781 065	1 724 335	1 733 900
b)	<i>uvoz usluga</i>	336 763	316 788	385 316	341 189	340 297
5= (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	3 125 090	3 264 781	3 181 477	3 362 481	3 457 922

Izvor: Monstat

Grafik 1: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama (u %)

Finalna potrošnja, 2013.godina

Izvor: Monstat

ZADACI

9

- 1) Izračunati štednju stanovništva ako su: prihodi od rada – 250, prihodi od svojine – 120, socijalni transferi – 110, porezi i doprinosi – 50, dati transferi – 30, lična potrošnja domaćinstava – 200, učešće u kolektivnoj potrošnji – 40.

Štednja = Prihodi od rada + Prihodi od svojine + Socijalni transferi – Porezi i doprinosi – Dati transferi – Lična potrošnja domaćinstava – Kolektivna potrošnja = $250+120+110-50-30-200-40=160$

ZADACI

10

- 2) Ako na bazi prethodnog zadatka pretpostavimo da je štednja domaćinstava jednaka nacionalnoj štednji, i dodatno raspoložemo sledećim podacima: amortizacija – 180, kapitalni transferi – 20, bruto investicije u osnovna sredstva i dragocjenosti – 450, prirast zaliha – 60, koliko je potrebno pozajmiti sredstava iz inostranstva? (izračunati deficit domaćeg finansijskog tržišta)

ZADACI

11

Deficit domaćeg finansijskog tržišta =

Neto štednja + Kapitalni transferi – (Bruto investicije –
Amortizacija) – Prirast zaliha

$$= 160 + 20 - (450 - 180) - 60 = -150$$

ZADACI

12

3) Ako su: bruto investicije u osnovna sredstva 400, prirast zaliha 50, kupovina dragocjenosti 90, bruto štednja 290, proizvedena osnovna sredstva 150, porezi 240, zaduženja u inostranstvu 110, transferi iz inostranstva zemlje M su:

- a. 120
- b. 140**
- c. 295

$$400+50+90=290+110+M$$

$$M=140$$

ZADACI

13

4) Ako su: bruto investicije u osnovna sredstva 300, prirast zaliha 50, kupovina dragocjenosti 80, bruto štednja 250, transferi iz inostranstva 100, zaduženja u inostranstvu zemlje X su:

- a. 120
- b. 95
- c. **80**

$$300+80+50=250+100+Z$$

$$Z=80$$

ZADACI

14

- 5) Ako su porezi i takse 1000, subvencije 100, transferi u novcu 250, socijalni transferi 500, javna potrošnja 800, doprinosi za socijalno osiguranje 200, štednja 50, koliki bi trebalo da budu transferi iz inostranstva?

$$1000+200+T=500+800+250+100+50$$

$$M=500$$

Finansijske transakcije u CG

15

Bilansna suma banaka						
	Stanje		Struktura		Promjena	
	XII 2014.	XII 2013.	XII 2014.	XII 2013.	XII 2014 - XII 2013.	XII 2014. XII 2013.
	000 eura		%		000 eura	%
AKTIVA						
1. Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	498.636	392.066	15,9	13,2	106.570	27,2
2. Krediti	2.367.178	2.413.979	75,5	81,6	-46.801	-1,9
2.1. Ispravka vrijednosti kredita	172.652	188.965	5,5	6,4	-16.313	-8,6
2.2. Neto krediti	2.194.526	2.225.014	70,0	75,2	-30.488	-1,4
3. Hartije od vrijednosti	242.717	161.502	7,7	5,5	81.215	50,3
4. Ostala aktiva	235.735	213.478	7,5	7,2	22.257	10,4
5. Ispravka vrijednosti ostale aktive	35.357	32.820	1,1	1,1	2.537	7,7
6. UKUPNO AKTIVA	3.136.257	2.959.240	100,0	100,0	177.017	6,0
PASIVA						
1. Depoziti	2.308.149	2.097.704	73,6	70,9	210.445	10,0
1.1. Depoziti po videnju	1.035.336	881.819	33,0	42,0	153.517	17,4
1.2. Oročeni depoziti	1.269.924	1.215.017	40,5	57,9	54.907	4,5
1.3. Sredstva na escrow računu	2.889	1.740	0,1	0,1	1.149	66,0
2. Pozajmice	248.655	323.009	7,9	10,9	-74.354	-23,0
3. Emitovane hartije od vrijednosti	14.989	14.980	0,5	0,5	9	0,1
4. Ostale obaveze	120.429	125.730	3,8	4,2	-5.301	-4,2
5. Ukupan kapital	444.035	397.817	14,2	13,4	46.218	11,6
6. UKUPNO PASIVA	3.136.257	2.959.240	100,0	100,0	177.017	6,0

Izvor: Godišnji makroekonomski izvještaj CBCG, 2014

Finansijske transakcije u CG

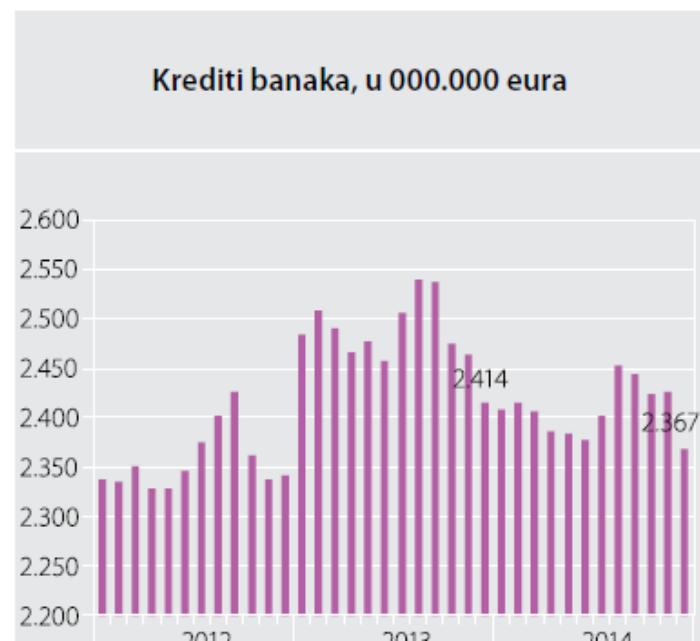
16

2.1.3. Kreditna aktivnost banaka

Ukupni krediti banaka su imali negativnu tendenciju u kretanju tokom 2014. godine, opadajući prosječno mjesečno po stopi od 0,2%. Ukupno odobreni krediti banaka su iznosili 2.367,2 miliona eura na kraju decembra 2014. godine, što je za 46,8 miliona eura ili 1,9% manje nego na kraju prethodne godine. U posmatranom periodu, rast kredita je zabilježilo pet banaka, dok je šest banaka zabilježilo pad¹⁹.

U strukturi kredita po sektorima, najveći dio kredita banaka na kraju 2014. godine (76,5%) odnosio se na sektore privrede i stanovništva.

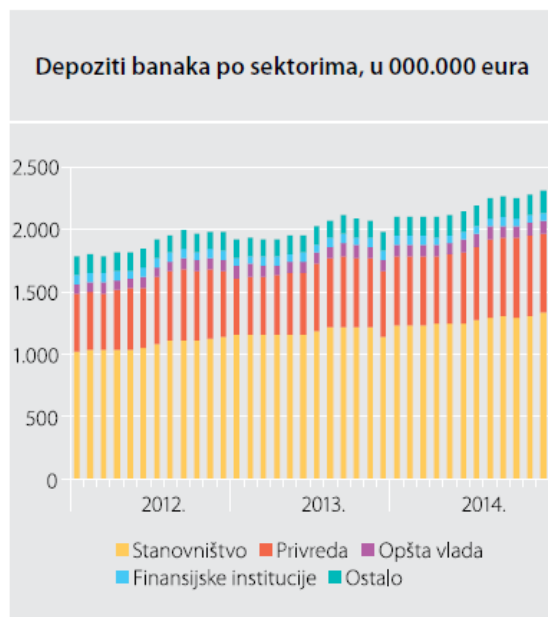
Grafik 2.7

Finansijske transakcije u CG

17

Grafik 2.11

2.1.4. Depoziti

Depoziti kod banaka su na kraju 2014. godine iznosili 2.308,1 milion eura, što je za 10,0% više u odnosu na kraj 2013. godine. Tokom 2014. godine depoziti u bankama su prosječno mjesečno rasli po stopi od 0,8%, što je na višem nivou u odnosu na prethodnu godinu, kada su deponovana sredstva u bankama rasla po stopi od 0,5%.

U strukturi depozita banaka najveće učešće bilježe depoziti sektora stanovništva i privrede (85,5%), pri čemu su oba sektora povećala sredstva deponovana u bankama (7,6% i 15,5% respektivno na godišnjem nivou). Opšta vlada je treći po značaju deponent u crnogorskom bankarskom sistemu sa 4,5% depozita i pritom bilježi rast deponovanih sredstava od 20,5% na godišnjem nivou. Depoziti finansijskih institucija čine 2,3% ukupno deponovanih sredstava u bankama i bilježe pad od 36,4% na godišnjem nivou.

Finansijske transakcije u CG

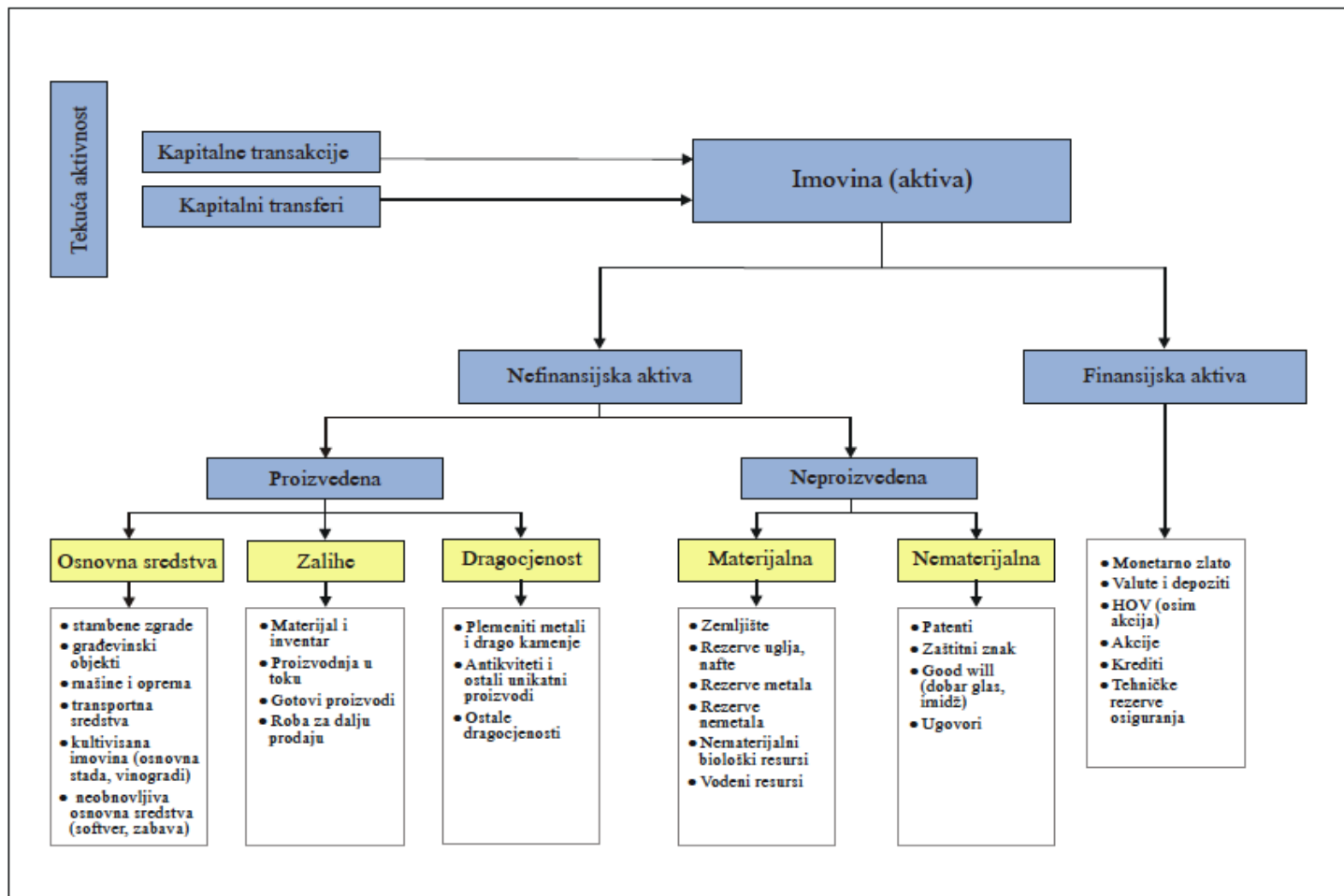
18

Promet i broj transakcija na Montenegroberzi, 2001-2014.

Godina	Promet u milionima eura	Broj transakcija
2001.	10,8	909
2002.	14,3	4.293
2003.	43,5	21.323
2004.	42,8	57.920
2005.	198,4	111.053
2006.	377	114.073
2007.	727	224.637
2008.	160,3	83.348
2009.	405,8	58.778
2010.	54,8	19.827
2011.	59	13.466
2012.	32,7	7.203
2013.	30,8	6.447
2014.	108,2	6.285

Struktura nacionalnog bogatstva

19

ZADACI

20

- 1) Izračunati vrijednost nacionalnog bogatstva zemlje X na kraju 2008. godine, ako je vrijednost na kraju 2004. 10,000€, a neto investicije u 2005, 2006, 2007 i 2008 godini su iznosile 1,000€, 500€, 800€ i 100€ respektivno.

$$NB_{2008} = 10.000 + 1000 + 500 + 800 + 100 = 12.400$$

ZADACI

21

- 2) Izračunati stopu rasta nacionalnog bogatstva zemlje X u 2008. u odnosu na 2004. godinu, na bazi rezultata iz prethodnog zadatka.

$$\begin{aligned} \text{Stopa rasta} &= (\text{NB}_{2008} - \text{NB}_{2004}) / \text{NB}_{2004} \\ &= (12.400 - 10.000) / 10.000 = 24\% \end{aligned}$$

ZADACI

22

- 3) Izračunati iznos nacionalnog bogatstva po stanovniku u zemlji X, ako je broj stanovnika u 2008. godini 115.000.

$$\text{NBper capita} = 12.400 / 115.000 = 0.108$$